YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

2 päivänä lokakuuta 2003 *

Asiassa C-182/99 P,

Salzgitter AG, aiemmin Preussag Stahl AG, kotipaikka Salzgitter (Saksa), edustajinaan Rechtsanwalt H. Satzky ja Rechtsanwalt C. Frick, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (toinen jaosto) asiassa T-148/94, Preussag vastaan komissio, 11.3.1999 antaman tuomion (Kok. 1999, s. II-613) kumoamista osittain,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Currall ja W. Wils, avustajanaan Rechtsanwalt H.-J. Freund, prosessiosoite Luxemburgissa,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Wathelet sekä tuomarit D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (esittelevä tuomari) ja S. von Bahr,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 31.1.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.9.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Salzgitter AG, aiemmin Preussag Stahl AG, on yhteisöjen tuomioistuimeen 18.5.1999 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-148/94, Preussag vastaan komissio, 11.3.1999 antaman tuomion (Kok. 1999, s. II-613; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla on hylätty

osittain valittajan kanne, jossa se vaati EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta Euroopan teräspalkkituottajien sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin 16 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/215/EHTY (EYVL L 116, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista. Tällä päätöksellä komissio määräsi valittajalle sakon EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesti.

Tosiseikat ja riidanalainen päätös

2 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että vuodesta 1974 lähtien Euroopan terästeollisuutta koetteli kriisi, johon liittyi ylitarjonta- ja ylikapasiteettiongelmiin johtanut kysynnän romahtaminen ja alhainen hintataso.

3 Komissio yritti hallita kriisiä yritysten vapaaehtoisin yksipuolisin sitoumuksin, jotka koskivat markkinoille saatetun teräksen määrää ja vähimmäishintoja (Simonet-ohjelma), tai ohje- ja vähimmäishinnoin (Davignon-ohjelma, Eurofer I -sopimus), minkä jälkeen vuonna 1980 se totesi EHTY:n perustamissopimuksen 58 artiklassa tarkoitetun ilmeisen kriisin olevan olemassa ja määräsi muun muassa teräspalkkien pakolliset tuotantokiintiöt. Tämä yhteisön järjestelmä päättyi 30.6.1988.

4 Jo ennen tätä päivämäärää komissio ilmoitti kiintiöjärjestelmän lopettamisesta useissa tiedonannoissa ja päätöksissä ja mainitsi, että tämän järjestelmän lopettaminen merkitsisi palaamista markkinoille, joilla yritykset kilpailevat keskenään vapaasti. Alalle oli kuitenkin edelleen tyypillistä tuotannon ylikapasiteetti, jota asiantuntijoiden mukaan oli vähennettävä riittävästi ja nopeasti, jotta yritykset voivat selviytyä maailmanlaajuisessa kilpailussa.

5 Heti kiintiöjärjestelmän lopettamisen jälkeen komissio perusti valvontajärjestelmän, johon sisältyi tilastojen kerääminen tuotannosta ja toimituksista, markkinoiden kehityksen seuranta sekä markkinatilannetta ja sen kehittymistä koskeva säännöllinen yhteydenpito yritysten kanssa. Alan yritykset, joista osa oli toimialajärjestö Euroferin jäseniä, olivat siten säännöllisesti yhteydessä pääosasto III:een (komission sisämarkkinoista ja teollisuusasioista vastaava pääosasto; jäljempänä PO III) yhteydenpitokokousten yhteydessä. Valvontajärjestelmä päättyi 30.6.1990, jolloin se korvattiin yksilöllisellä ja vapaaehtoisella ilmoitusjärjestelmällä.

6 Vuoden 1991 alussa komissio toimitti tarkastuksia muutaman terästeollisuusyrityksen ja tämän alan yritysten yhteenliittymän tiloissa. Komissio antoi 6.5.1992 näille yrityksille ja yhteenliittymille tiedoksi niitä vastaan esitetyt väitteet. Näitä yrityksiä kuultiin vuoden 1993 alussa.

7 Komissio teki 16.2.1994 riidanalaisen päätöksen, jossa se totesi 17 eurooppalaisen terästeollisuusyrityksen ja niiden yhden toimialajärjestön osallistuneen EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaisesti eräisiin sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin hintojen vahvistamiseksi, markkinoiden jakamiseksi ja teräspalkkien markkinoita yhteisön alueella koskevien luottamuksellisten tietojen vaihtamiseksi. Tällä päätöksellä komissio määräsi 14:lle tämän alan yritykselle sakkoja 1.7.1988—31.12.1990 tehdyistä kilpailusääntöjen rikkomisista.

Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

8 Kantaja nosti 11.4.1994 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista.

9 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kantajan kanteen osittain ja alensi sille määrättyä sakkoa.

Asianosaisten vaatimukset

10 Valittaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä hylätään sen riidanalaisesta päätöksestä nostama kumoamiskanne

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 1, 3 ja 4 artiklan siltä osin kuin niitä ei ole kumottu valituksenalaisella tuomiolla ja

— velvoittaa komission korvaamaan ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut

tai toissijaisesti

— alentaa valittajalle riidanalaisen päätöksen 4 artiklassa määrättyä sakkoa, jonka määräksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdassa vahvistanut 8 600 000 euroa

tai vaihtoehtoisesti

— palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

11 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valituksen

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitusperusteet

12 Kantaja esittää valituksensa tueksi seitsemän perustetta:

1) EHTY:n tuomioistuimen perussäännön ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen rikkominen siltä osin kun kyse on tuomioistuimen kokoonpanosta päätösharkinnan viimeisessä vaiheessa ja valituksenalaisen tuomion allekirjoittamisesta;

2) EHTY:n tuomioistuimen perussäännön ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen rikkominen, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei määrännyt prosessinjohtotoimenpiteestä;

3) riidanalaisen päätöksen tekemistä ja sisältöä koskeva virheellinen oikeudellinen arviointi;

4) valittajan puolustautumisoikeuksien loukkaaminen;

5) EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan virheellinen soveltaminen riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen sakkojen laskemisen perustelujen osalta;

6) EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan virheellinen soveltaminen, kun tavanomaisen kilpailun käsitettä on tulkittu virheellisesti;

7) EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan virheellinen soveltaminen tietojenvaihdon arvioinnin osalta;

13 Valituksenalaisen tuomion kohdat, joita kussakin valitusperusteessa arvostellaan, mainitaan kyseisen valitusperusteen käsittelyn yhteydessä.

Valitus

Ensimmäinen valitusperuste

14 Ensimmäinen valitusperuste koskee EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan, luettuna yhdessä perussäännön 31 artiklan sekä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklan 1 ja 3 kohdan, 33 artiklan 3 ja 5 kohdan ja 82 artiklan 2 kohdan kanssa, rikkomista, kun tietyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen jaoston jäsenet, joka oli nimetty ratkaisemaan kyseinen asia, eivät valittajan mukaan osallistuneet päätösharkinnan viimeiseen vaiheeseen eivätkä allekirjoittaneet valituksenalaista tuomiota.

15 EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 31 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Presidentti, esittelijänä toimiva tuomari ja kirjaaja allekirjoittavat tuomiot. Ne luetaan julkisessa istunnossa."

16 Perussäännön 46 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

"Asian käsittelystä yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa määrätään tämän perussäännön III osastossa lukuun ottamatta 41 ja 42 artiklaa.

Täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa työjärjestyksessä joka hyväksytään perustamissopimuksen 32 d artiklan 4 kohdan mukaisesti."

17 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Jos tuomareita jonkun tuomarin estymisen tai poissaolon vuoksi on parillinen määrä, tämän työjärjestyksen 6 artiklassa tarkoitetun nuorimman tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun, paitsi jos hän on esittelevä tuomari. Tällaisessa tapauksessa häntä arvojärjestyksessä välittömästi vanhemman tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun.

— —

— —

3. Jos jaostossa ei saavuteta kolmen tuomarin päätösvaltaista määrää, tämän jaoston puheenjohtaja ilmoittaa siitä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentille, joka nimeää tuomarin jaoston kokoonpanon täydentämiseksi."

18 Työjärjestyksen 33 artiklan 1—5 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neuvottelut pidetään suljetussa istunnossa.

2. Ainoastaan suulliseen käsittelyyn osallistuneet tuomarit saavat osallistua neuvotteluun.

3. Kukin neuvottelussa läsnä oleva tuomari esittää mielipiteensä perusteluineen.

— —

5. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu muodostuu mielipiteistä, joihin enemmistö tuomareista lopullisen keskustelun jälkeen yhtyy. Äänestettäessä noudatetaan tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrättyyn arvojärjestykseen nähden käänteistä järjestystä."

19 Työjärjestyksen 82 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tuomion alkuperäiskappale, jonka allekirjoittavat presidentti, asian ratkaisemiseen osallistuneet tuomarit ja kirjaaja, sinetöidään ja talletetaan kirjaamoon; kullekin asianosaiselle annetaan tiedoksi oikeaksi todistettu jäljennös tuomiosta."

20 Valittaja katsoo, että valituksenalaista tuomiota rasittaa EHTY:n tuomioistuimen perussäännön ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen rikkominen, sillä jaoston puheenjohtaja A. Kalogeropoulos ja tuomari C. P. Briët, jotka osallistuivat suulliseen käsittelyyn ja päätösharkinnan alkuvaiheeseen, eivät allekirjoittaneet valituksenalaista tuomiota.

21 Kyseisen tuomion 69 kohta kuuluu seuraavasti:

"Suullinen käsittely päätettiin 27.3.1998 pidetyn istunnon lopuksi. Kaksi jaoston jäsentä ei voinut enää osallistua päätösharkintaan heidän toimikautensa pää-

tyttyä 17.9.1998, minkä vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa päätösharkintaa jatkoivat sen jälkeen työjärjestyksen 32 artiklan mukaisesti ne kolme tuomaria, jotka ovat allekirjoittaneet tämän tuomion."

22 Valittaja väittää, että Kalogeropoulosin ja Briëtin toimikauden päättyminen, kun otetaan huomioon asian laajuus, ei merkinnyt estymistä tai poissaoloa, jolla olisi voitu perustella sitä, etteivät he allekirjoittaneet valituksenalaista tuomiota. Valittaja katsoo, että muutoin jaoston kokoonpanoon voitaisiin vaikuttaa päätösharkinnan aikataulun vahvistamisen avulla.

23 Valittaja huomauttaa vielä, että takeita, jotka koskevat laillisesti määrättyä tuomaria ja jotka seuraavat oikeusvaltion periaatteesta, sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoon.

24 Komissio viittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 33 artiklan 5 kohtaan, josta sen mukaan ilmenee, että tuomareita, jotka ovat osallistuneet päätösharkintaan työjärjestyksen 82 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ovat tuomarit, jotka ovat osallistuneet loppukeskusteluun ja äänestykseen. Tuomareiden osallistumisella päätösharkinnan alkuvaiheeseen ei näin ollen ole asiassa ratkaisevaa merkitystä.

25 Komission mukaan valittajan arvostelu, joka kohdistuu siihen, että valituksenalaisen tuomion 69 kohdassa on viitattu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklaan, on perusteetonta. Aina ei ole alusta alkaen mahdollista määrittää, tapahtuvatko eri kysymyksiä koskeva loppukeskustelu ja äänestys ennen jaoston jäsenten toimikauden päättymistä vai sen jälkeen.

26 Takeita, jotka koskevat laillisesti määrättyä tuomaria, ei komission mukaan ole loukattu, koska tuomarit, joiden piti lopulta ratkaista asia, oli niin selvästi ja tarkasti kuin mahdollista määritetty jaoston kokoonpanon perusteella. Se, ettei päätösharkinta ollut vielä päättynyt, kun kahden tuomarin toimikausi päättyi syyskuussa 1998, ei komission mukaan kyseenalaista tätä toteamusta.

27 Valittaja riitauttaa komission viittauksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 33 artiklan 5 kohtaan, joka sääntelee ainoastaan päätösharkinnan loppuvaihetta. Työjärjestyksen 82 artiklan 2 kohta koskee sen sijaan koko päätösharkintaa, ja siinä määrätään valittajan mukaan, että päätösharkintaan osallistuneen tuomarin on allekirjoitettava tuomio.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

28 On huomautettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perustaa keskuudestaan kolmen tai viiden tuomarin jaostoja ja päättää tuomareiden jakautumisesta jaostoihin. Työjärjestyksen 10 artiklan 2 kohdan mukaan jaostojen kokoonpano julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 12 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa perusteet, joiden mukaan asiat jaetaan jaostojen kesken. Työjärjestykseen 15.9.1994 tehdyn muutoksen (EYVL L 249, s. 17) jälkeen kyseisessä artiklassa määrätään, että tämä päätös julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

30 Kun kanne asiassa T-148/94 nostettiin, se annettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 1.7.1993 vahvistamien arviointiperusteiden mukaisesti laajennetun kolmannen jaoston ratkaistavaksi, sellaisena kuin se tuolloin oli kokoonpanoltaan (ks. 30.7.1993 annettu tiedonanto, EYVL C 206, s. 7).

31 Sen jälkeen, kun vuonna 1995 osa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareista oli vaihtunut, mikä tapahtuu kolmen vuoden välein, ja kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli 19.9.1995 pidetyssä täysistunnossa päättänyt tämän vuoksi tehtävistä muutoksista jaostojen kokoonpanoihin (ks. 19.10.1995 annettu tiedonanto, EYVL C 274, s. 11), asia siirrettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun toisen jaoston ratkaistavaksi 1.10.1995 lähtien. Tämä annettiin tiedoksi asianosaisille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajan 10.10.1995 päivätyllä kirjeellä.

32 Tämän jälkeen asia on ollut vireillä tässä jaostossa, sellaisena kuin se oli kokoonpanoltaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätösten (ks. 5.10.1996 annettu tiedonanto, EYVL C 294, s. 10; 12.7.1997 annettu tiedonanto, EYVL C 212, s. 25 ja 6.9.1997 annettu tiedonanto, EYVL C 271, s. 14) nojalla, suullisen käsittelyn aloittamiseen asti. Jaoston muodostivat tosiasiallisesti tämän jaoston tuomarit kokoonpanossa, joka suullisen käsittelyn aloittamishetkellä seurasi viimeisimmästä näistä päätöksistä.

33 EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 18 artiklan toisen kohdan mukaan, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen kyseisen perussäännön 44 artiklan nojalla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu pariton määrä sen jäsenistä, ja kolmen tai viiden tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain silloin kun asian käsittelyyn osallistuu kolme tuomaria. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklassa esitetään näiden määräysten täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

34 Toisin kuin valittaja väittää, asian laajuudella ei voida perustella edeltävässä kohdassa mainittujen määräysten soveltamatta jättämistä, kun kaksi alkuperäiseen jaostoon kuulunutta tuomaria ovat asian päätösharkinnan alkamisen jälkeen lopullisesti estyneitä täyttämästä tehtäviään heidän toimikautensa päättymisen vuoksi.

35 Tältä osin on korostettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 33 artiklan 5 kohdan mukaan arvioitaessa sitä, onko päätösharkintaa koskevia työjärjestyksen määräyksiä noudatettu, on otettava huomioon se hetki, jolloin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen ratkaisevista toteamuksista on päätetty loppukeskustelun jälkeen.

36 Käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennettu toinen jaosto teki päätösharkintansa näin ollen pätevästi ainoastaan kolmen jäsenen kokoonpanossa, kun jaoston alun perin muodostaneesta viidestä jäsenestä kahden toimikausi päättyi suullisen käsittelyn ja päätösharkinnan alkuvaiheen jälkeen. Päätösharkintaan osallistuvien tuomareiden määrän väheneminen, joka tapahtui EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 18 artiklan toisen kohdan mukaisesti, ei ole ristiriidassa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 10 artiklan kanssa, joka koskee jaostojen kokoonpanoa ja sen julkistamista.

37 Tästä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on perusteeton.

Toinen valitusperuste

38 Toisen valitusperusteen mukaan EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 24 artiklaa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 65 artiklaa on rikottu, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole

hyväksynyt valituksenalaisen tuomion 109 kohdassa mainittua valittajan pyyntöä, joka koski komission kokouksesta, jossa riidanalainen päätös tehtiin, laaditun pöytäkirjan alkuperäiskappaleen esittämistä, jotta valittaja olisi voinut tutustua siihen.

39 Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli virheellisesti tyytynyt tulkitsemaan pöytäkirjan otteita, vaikka ne olivat ristiriitaisia ja vaikkei pöytäkirjan XXV kohdassa mainittu sen enempää yhden tai useamman komission jäsenen ehdotusta, jota kuitenkin edellytetään komission työjärjestyksen, sellaisena kuin se on muutettuna 17.2.1993 tehdyllä komission päätöksellä 93/492/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 230, s. 15; jäljempänä vuoden 1993 työjärjestys) 6 artiklan 1 kohdassa, kuin äänestyksen tulostakaan.

40 Komissio väittää, että väite on jätettävä tutkimatta, sillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta tosiseikkojen määrittämisen ja sille esitetyn todistusaineiston arvioinnin osalta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

41 On huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä on asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella päättää tällaisen asiakirjan esittämisen tarpeellisuudesta asian selvittämistoimiin sovellettavien työjärjestyksen määräysten mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 49 artiklan ja 65 artiklan b kohdan määräyksistä ilmenee, että asiakirjojen esittäminen on niitä asian selvittämistoimia, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä milloin tahansa (asia C-286/95 P, komissio v. ICI, tuomio 6.4.2000, Kok. 2000, s. I-2341, 49 ja 50 kohta).

42 Valituksenalaisen tuomion 142 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sille toimitettua pöytäkirjan jäljennöstä ja katsoi sen, että asiakirjan ensimmäisellä sivulla on leima "jäljennöksen oikeaksi todistaa pääsihteeri Carlo Trojan" ja että tähän leimaan on kirjoitettu komission pääsihteerin viran haltijan Trojanin omakätinen nimikirjoitus, riittävän osoittamaan sen, että tämä jäljennös on samanlainen kuin alkuperäinen asiakirja.

43 On huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuin ei periaatteessa voi muutoksenhakumenettelyssä valvoa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman asiakirjan todistusvoimaa koskevan arvioinnin laillisuutta. Kuten HT 32 d artiklan 1 kohdasta ja EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklasta ilmenee, muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Näin ollen ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään merkityksellisen tosiseikaston ja arvioimaan sitä sekä arvioimaan todistusaineistoa, paitsi jos tämä tosiseikasto ja todistusaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla (ks. vastaavasti asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994, Kok. 1994, s. I-1981, 49 ja 66 kohta; yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P—C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 194 kohta ja asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002, Kok. 2002, s. I-11355, 69 kohta).

44 Kun otetaan huomioon se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli käytössään tämä pöytäkirjan jäljennös, jonka oikeellisuuden se tunnusti, sen ei tarvinnut ryhtyä selvittämään asiaa lisää vaatiakseen alkuperäistä asiakirjaa, jos se katsoi, ettei tällainen toimenpide ollut tarpeen asian näyttämiseksi toteen (ks. vastaavasti em. asia Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 404 kohta).

45 On todettava, että kyseisen pöytäkirjan sisällön tulkinta on tosiseikkojen tulkintaa, jonka laillisuutta yhteisöjen tuomioistuin ei voi valvoa muutoksenhakumenettelyssä.

46 Näin ollen toinen valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja se on osittain perusteeton.

Kolmas valitusperuste

47 Kolmannessa valitusperusteessaan valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisia virheitä katsoessaan, että riidanalainen päätös oli tehty sääntöjenmukaisesti, ja päätöksen sisältöä todetessaan.

48 Valittajan mukaan riidanalainen päätös ei itsessään ilmene ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käytettävissä olleesta pöytäkirjasta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission toimittamien toteen näyttämättömien tietojen perusteella kuitenkin päätellyt valituksenalaisen tuomion 139 kohdassa, että kyseisen päätöksen sisältö voidaan todeta jo sellaisesta asiakirjasta, joka on fyysisesti säilytetty pöytäkirjan yhteydessä. Valittajan mukaan tämä ei riitä perustaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esiin tuoman "yhteisön toimien pätevyysolettaman" soveltamiselle, sillä yhteisön toimen sisällöstä on epäselvyyttä sen vuoksi, ettei pöytäkirjasta ole sääntöjenmukaisia todisteita. Valittajan mukaan esitetyistä pöytäkirjan jäljennöksistä ei myöskään ilmennyt, että komission jäsenten kollegion tehdessä riidanalaista päätöstä läsnä olisi ollut päätösvaltaisuuden edellyttämä määrä jäseniä.

49 Komission mukaan väite on jätettävä tutkimatta, koska valittaja riitauttaa sillä tosiseikkojen määrittämisen ja todistusaineiston arvioinnin, jotka kuuluvat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

50 Toissijaisesti komissio toteaa, ettei vuoden 1993 työjärjestyksen 16 artiklan 1 kohdassa vaadita, että komission toimen olisi ilmettävä pöytäkirjasta vaan että toimi "liitetään" pöytäkirjaan.

51 Komissio katsoo, että myös väite, jonka mukaan pöytäkirjan jäljennöksestä ei ilmene, oliko komissio päätösvaltainen, on jätettävä tutkimatta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 111—124 kohdassa todennut tämän seikan arvioituaan perusteellisesti näyttöä, jota se oli vaatinut pystyäkseen ratkaisemaan valittajan tältä osin esittämät väitteet.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

52 On todettava, että arvioidakseen sitä, oliko riidanalainen päätös saatettu asianmukaisesti todistusvoimaiseksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi valituksenalaisen tuomion 138—142 kohdassa tosiseikkoja ja todistusaineistoa, joiden laillisuutta yhteisöjen tuomioistuin ei tarkastele muutoksenhaun yhteydessä.

53 Valituksenalaisen tuomion 139 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oletti, että asiakirjat C(94) 321/2 ja C(94) 321/3 oli liitetty pöytäkirjaan. Kyseisen tuomion 140 kohdassa se katsoi, ettei ole osoitettu ainoatakaan sisällöllistä eroavuutta tiedoksiannetun riidanalaisen päätöksen version ja pöytäkirjaan liitetyn version välillä. Kyseisen tuomion 141 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että asiakirjojen C(94) 321/2 ja C(94) 321/3 oli katsottava tulleen saatetuiksi todistusvoimaisiksi komission puheenjohtajan ja pääsihteerin kirjoitettua nimikirjoituksensa pöytäkirjan ensimmäiselle sivulle. Tuomion 142 kohdassa se totesi, että komission pääsihteerin viran haltijan todistus jäljennöksen oikeellisuudesta on laillisesti pätevä todiste siitä, että pöytäkirjan alkuperäiskappaleessa on komission puheenjohtajan ja pääsihteerin omakätiset nimikirjoitukset.

54 Valituksenalaisen tuomion 141 kohdassa yhteisön toimielinten toimia koskevaan lainmukaisuusolettamaan (ks. mm. asia C-137/92 P, komissio v. BASF ym., tuomio 15.6.1994, Kok. 1994, s. I-2555, Kok. Ep. XV, s. I-239, 48 kohta) tehdyn viittauksen osalta riittää, kun todetaan, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomio-

istuin tehnyt tästä minkäänlaista tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja koskevaa päätelmää vaan perusteli toteamustaan, jonka mukaan riidanalainen päätös on saatettu todistusvoimaiseksi sääntöjenmukaisesti, yksinomaan omilla tosiseikkoja ja todistusaineistoa koskevilla arvioinneillaan.

55 Tästä seuraa, että siltä osin kuin kolmas valitusperuste koskee tätä viittausta, se on vaikutukseton ja näin ollen perusteeton.

56 Tämän vuoksi on todettava, että kolmas valitusperuste jätetään osittain tutkimatta, ja se on osittain perusteeton.

Neljäs valitusperuste

57 Neljäs valitusperuste koskee valittajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista.

58 Tämä valitusperuste liittyy valituksenalaisen tuomion 88 kohtaan, joka kuuluu seuraavasti:

"Teräspalkki-asioiden tutkinnasta vastanneet PO IV:n virkamiehet eivät tosin ole ilmeisesti keskustelleet henkilökohtaisesti niiden PO III:n virkamiesten kanssa, jotka olivat osallistuneet tuottajien kanssa järjestettyihin kokouksiin, eivätkä he myöskään ole pyytäneet tutkittavikseen näistä kokouksista laadittuja muistioita tai muita PO III:n arkistossa olevia sisäisiä asiakirjoja, jotka on esitetty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei komission tiettyä yksikköä voida moittia siitä, että se on

pitänyt komission toisen yksikön, jonka valvominen ei sitä paitsi kuulu sen tehtäviin, pyynnöstä toimittamia täsmällisiä ja yksityiskohtaisia selvityksiä todistusvoimaisina pyrkimättä selvittämään niiden todenmukaisuutta muilla keinoilla."

59 Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöntänyt sen, että komissio ei tutkinut riittävästi sen omien virkamiesten toimintaa, merkitsevän puolustautumisoikeuksien loukkaamista. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tukeutui valituksenalaisen tuomion 88 kohdassa tältä osin toteamukseen, jonka mukaan PO IV:lla oli oikeus luottaa PO III:n lausumiin selvittämättä itse niiden todenmukaisuutta, ja teki näin ollen oikeudellisen virheen.

60 Komissio katsoo, ettei tätä valitusperustetta voida tutkia, ja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 88 kohdassa esittämä toteamus, jonka mukaan PO III:n antamat selvitykset olivat täsmällisiä ja yksityiskohtaisia eikä PO IV:llä ollut mitään syytä selvittää itse niiden todenmukaisuutta, on tosiseikkoja koskeva toteamus, jonka laillisuutta yhteisöjen tuomioistuin ei voi valvoa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

61 On todettava, että valituksenalaisen tuomion 76 ja 77 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että hyvän hallinnon ja asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaan komissio on velvollinen tutkimaan yrityksiä koskevat kilpailuasiaan liittyvät seikat huolellisesti sen selvittämiseksi, olivatko väitteet, jotka ovat asianomaisten yritysten puolustautumisen kannalta ehdottomasti merkityksellisiä ja koskevat komission omien hallintoyksiköiden menettelyä, aiheellisia.

62 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli asiaa koskevia merkityksellisiä asiakirjoja valituksenalaisen tuomion 78—86 kohdassa. Kyseisen tuomion 87 kohdassa se totesi, että kaikki nämä asiakirjat osoittavat, että komissio on asianmukaisesti ottanut huomioon huomautukset ja asiakirjat, jotka kyseessä olevat yritykset ovat kuulemistilaisuudessa esittäneet, ja huomautti, että ne on toimitettu PO III:lle lausuntoja ja selvityksiä varten ja että PO III:ta on kahteen otteeseen kehotettu antamaan selvitys väitetystä "osallisuudestaan" kyseessä oleviin menettelyihin.

63 On todettava, että valituksenalaisen tuomion 78—87 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut tosiseikkoja ja todistusaineistoa.

64 Valituksenalaisen tuomion 88 kohdassa esitetty ja valittajan riitauttama täsmennys, jonka mukaan komission hallintoyksiköllä ei ole velvollisuutta selvittää komission toisen yksikön toimittamien täsmällisten ja yksityiskohtaisten selvitysten todenmukaisuutta muilla keinoilla, ei kyseenalaista suoritettujen tutkimusten asianmukaisuutta koskevaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia.

65 Tästä seuraa, että neljäs kanneperuste on hylättävä.

Viides valitusperuste

66 Viides valitusperuste koskee EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei määrännyt seuraamusta siitä, että riidanalaisen päätöksen perustelut olivat riittämättömät sakon määrän laskemisen osalta.

67 Tämä valitusperuste liittyy valituksenalaisen tuomion 666 kohtaan, joka kuuluu seuraavasti:

"On kuitenkin syytä korostaa, että tällaiset asianosaisen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä sen työjärjestyksen 64 ja 65 artiklan nojalla toimitetut numerotiedot eivät ole riidanalaisen päätöksen jälkikäteisiä lisäperusteluja, vaan ne ilmaisevat numeroina riidanalaisessa päätöksessä sanallisesti ilmaistut perusteet, mikäli ne itsessään ovat sellaisia, että ne on mahdollista ilmaista määrällisesti."

68 Valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklaa virheellisesti, kun se on todennut, että komissio perusteli sakon määrää riittävästi, vaikka riidanalainen päätös ei sisältänyt matemaattisia laskentakaavoja, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan oli käytetty sakon määrän laskemiseksi.

69 Komissio katsoo, että tämä valitusperuste on perusteeton. Vaikka sakon määrän laskemiseksi käytettyjen matemaattisten laskentakaavojen esittäminen riidanalaisessa päätöksessä oli suotavaa, se ei komission mukaan kuitenkaan ollut pakollista.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

70 On huomautettava, että EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan "komission päätökset, suositukset ja lausunnot perustellaan, ja niissä viitataan niihin lausuntoihin, jotka on hankittava".

71 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että velvollisuudella perustella yksittäistapausta koskeva päätös on tarkoitus antaa yhteisöjen tuomioistuimelle mahdollisuus tutkia päätöksen laillisuus sekä antaa asianosaiselle riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös asianmukainen vai onko se mahdollisesti virheellinen, jolloin sen pätevyys voidaan riitauttaa (asia 32/86, Sisma v. komissio, tuomio 7.4.1987, Kok. 1987, s. 1645, 8 kohta).

72 Käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 662 kohdassa aivan oikein, että riidanalaisen päätöksen 300—312, 314 ja 315 perustelukappaleeseen sisältyy riittävä ja asianmukainen selostus seikoista, jotka on yleisesti otettu huomioon moitittujen eri rikkomisten vakavuutta arvioitaessa.

73 Riidanalaisen päätöksen 300 perustelukappaleessa mainitaan rikkomisten vakavuus ja sakkojen määrää vahvistettaessa huomioon otetut seikat. Päätöksen 301 perustelukappaleessa on otettu huomioon terästeollisuuden taloudellinen tilanne, 302—304 perustelukappaleessa rikkomisten taloudelliset vaikutukset, 305—307 kohdassa se, että ainakin osa yrityksistä tiesi toimintansa olevan tai voivan olla EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan vastaista, 308—312 perustelukappaleessa väärinkäsitykset, joita kriisijärjestelmän aikana saattoi syntyä, ja 316 perustelukappaleessa rikkomisten kesto. Riidanalaisessa päätöksessä selvitetään lisäksi yksityiskohtaisesti kunkin yrityksen osallistuminen kuhunkin rikkomiseen.

74 On todettava, että riidanalaisen päätöksen sisältämien tietojen perusteella kyseessä oleva yritys on voinut saada tietoonsa toimenpiteen perustelut voidakseen puolustaa oikeuksiaan ja yhteisöjen tuomioistuimella on mahdollisuus tutkia kyseisen päätöksen laillisuus. Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin soveltanut virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklaa, kun se katsoi päätöksen perustelujen olevan riittävät sakkojen määrän määrittämisen osalta.

75 Sakkojen määrän laskemista koskevien numerotietojen esittämisen osalta on huomautettava, että tällaiset numerotiedot, vaikka ne ovatkin hyödyllisiä ja suotavia, eivät ole välttämättömiä sakkojen määräämistä koskevan päätöksen perusteluvelvollisuuden täyttämiseksi, ja samalla on korostettava, että komissio ei missään tapauksessa voi luopua harkintavallastaan käyttämällä yksinomaan ja mekaanisesti aritmeettisia laskentakaavoja (ks. asia C-291/98 P, Sarrió v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-9991, 75—77 kohta ja em. asia Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 464 kohta).

76 Tästä seuraa, että viides kanneperuste on perusteeton.

Kuudes valitusperuste

77 Kuudes valitusperuste koskee EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan virheellistä soveltamista siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti tavanomaisen kilpailun käsitettä.

78 Valittajan mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se ei katsonut, että tulkittaessa EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa huomioon on otettava tämän määräyksen lainsäädännöllinen yhteys muihin EHTY:n perustamissopimuksen määräyksiin, esimerkiksi 60 ja 46—48 artiklaan. Koska myös pääosasto III oli katsonut, että tietty terästeollisuusyritysten välinen tietojen vaihto oli tarpeen, jotta komissio saattoi hoitaa EHTY:n perustamissopimuksen mukaiset tehtävänsä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa, ettei kyseisen 65 artiklan 1 kohdassa suojattua tavanomaista kilpailua voida samastaa kilpailuun, jota EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut EY 81 artiklan 1 kohta) pyritään suojaamaan.

79 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan todennut, että yritysten välinen hintaennusteita koskeva näkemysten vaihto, jota PO III oli pitänyt sallittuna, oli voinut johtaa sen suuruusluokan hinnankorotuksiin, joita markkinoilla havaittiin asiassa kyseessä olevana ajankohtana. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin alensi sakkoa 15 prosentilla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan kuitenkin tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan, ettei ole tarpeen selvittää, missä laajuudessa yritykset saivat 65 artiklan 1 kohtaa rikkomatta vaihtaa yrityskohtaisia tietoja valmistellakseen konsultaatiotapaamisia komission kanssa. Se, että PO III kannusti alan yrityksiä toimimaan avoimesti, oli valittajan mukaan otettava huomioon jo tavanomaisen kilpailun käsitettä tulkittaessa eikä vasta moititun rikkomisen vaikutusten arvioinnin yhteydessä.

80 Komissio katsoo, että väite on täysin perusteeton. Se huomauttaa aluksi, ettei EHTY:n perustamissopimuksessa tarkoitettu tavanomaisen kilpailun käsite ole komission määräysvallassa. PO III:n toiminta, joka on voinut saada aikaan eräänlaista epätietoisuutta tavanomaisen kilpailun käsitteen sisällöstä, ei ole voinut millään tavoin muuttaa käsitteen sisältöä. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 268—289 kohdassa aivan oikein tulkinnut tavanomaisen kilpailun käsitettä ainoastaan EHTY:n perustamissopimuksen perusteella ottaen asianmukaisesti huomioon sen 60 ja 46—48 artiklan.

81 Komissio väittää lisäksi, että PO III:n tarpeellisena pitämän tietojen vaihdon ja sellaisen tuoreiden, jaoteltujen ja yrityskohtaisten tilauksia ja toimituksia koskevien numerotietojen säännöllisen vaihtamisen välillä, joka tapahtui Euroferin niin kutsutussa "teräspalkkikomiteassa" sekä valssattujen tuotteiden valmistajien yhdistyksessä Walzstahl-Vereinigungissa ja jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 382—403 kohdassa pitänyt kilpailusääntöjen rikkomisena, välillä on suuri ero.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

82 On todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli valituksenalaisen tuomion 268—275 kohdassa EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan asiayhteyttä. Se myös arvioi valituksenalaisen tuomion 276—285 kohdassa, oliko tämän perustamissopimuksen 60 artiklalla merkitystä arvioitaessa valittajan moitittuja menettelytapoja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan valossa. Valituksenalaisen tuomion 286 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli EHTY:n perustamissopimuksen 46—48 artiklaa ja 287 kohdassa totesi, etteivät yritykset saa minkään tässä kohdassa mainitun määräyksen perusteella rikkoa kyseisen 65 artiklan 1 kohdassa olevaa kieltoa tekemällä sopimuksia tai noudattamalla sellaisia hintojen vahvistamista koskevia yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joista käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse.

83 On todettava, että kaikki ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tältä osin esittämät perustelut ovat olleet oikeutettuja.

84 Siltä osin kuin valitusperusteen tämä osa on ymmärrettävä siten, että se koskee PO III:n osallisuutta valittajan moitittuihin rikkomuksiin, on kuitenkin todettava, ettei valittaja esitä mitään perusteluja, jotka kyseenalaistaisivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 548—615 kohdassa esittämän arvioinnin. Kyseisissä kohdissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on osoittanut, että kyseessä olevat yritykset olivat salanneet komissiolta niiden käymien kilpailua rajoittavien keskustelujen ja niiden tekemien sopimusten olemassaolon ja sisällön. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 613 kohdassa, että EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 4 kohdan määräykset ovat joka tapauksessa sisällöltään objektiivisia ja velvoittavat sekä yrityksiä että komissiota, joka ei voi vapauttaa yritystä niistä.

85 Edellä esitetyn perusteella kuudes valitusperuste on perusteeton.

Seitsemäs valitusperuste

86 Seitsemäs valitusperuste koskee EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan virheellistä soveltamista tietojenvaihdon arvioinnin osalta.

87 Seitsemäs valitusperuste liittyy valituksenalaisen tuomion 373 ja 690—693 kohtaan, jotka kuuluvat seuraavasti:

"373 Komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen antamassaan 19.1.1998 päivätyssä vastauksessa kuitenkin katsonut, etteivät riidanalaiset tietojenvaihtojärjestelmät muodosta perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan erillistä rikkomista, vaan ovat osa laajemmista rikkomisista, joita ovat erityisesti hintojen vahvistaminen ja markkinoiden jakamisesta tehdyt sopimukset. Järjestelmät ovat siten olleet perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan rikkomista siinä mielessä, että ne ovat helpottaneet kyseisten muiden rikkomisten tekemistä. Suullisessa käsittelyssä komissio on tosin esittänyt joitakin epäilyjä siitä, voidaanko yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä niin sanotussa Traktorit-tapauksessa (asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3111, 88—90 kohta sekä asia [T-35/92], Deere v. komissio, tuomio [27.10.1994, Kok. 1994, s. II-957], 51 kohta) soveltaa sellaisenaan myös EHTY:n perustamissopimukseen, mutta korostanut, että tässä tapauksessa kysymys ei ole vain tietojenvaihdosta, vaan myös näiden tietojen käyttämisestä salaisten sopimusten tekemiseen, kuten etenkin riidanalaisen päätöksen 49—60 perustelukappaleesta ilmenee.

— —

690 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että käyttäytymällä tällä tavoin valvontajärjestelmän yhteydessä vuoden 1988 puolivälin ja vuoden 1990 lopun välisenä aikana PO III on aikaansaanut eräänlaista epätietoisuutta EHTY:n perustamissopimuksessa tarkoitetun 'tavanomaisen kilpailun' käsitteen sisällöstä. Vaikkei tämän tuomion kannalta ole tarpeen lausua kysymyksestä, missä määrin yritykset saattoivat komission kanssa pidettävien konsultaatiotapaamisten valmistelemiseksi vaihtaa yksilöityjä tietoja rikkomatta siten perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa, kun teräspalkkikomitean kokousten tarkoitus ei ollut tällainen, tässä asiassa tehtyjen rikkomisten vaikutuksia ei siltikään voida määritellä pelkästään vertaamalla kilpailua rajoittavista sopimuksista johtunutta tilannetta tilanteeseen, jossa yritykset eivät olisi lainkaan pitäneet yhteyttä keskenään. Tässä tapauksessa on asianmukaisempaa verrata kilpailua rajoittavista sopimuksista johtunutta tilannetta sellaiseen PO III:n tarkoittamaan ja hyväksymään tilanteeseen, jossa yritysten oletettiin kokoontuvan ja keskustelevan muun muassa tulevia hintoja koskevista ennusteistaan yleisellä tasolla.

691 Tältä kannalta ei voida poissulkea sitä, että PO III:n hyväksyttävänä pitämän tyyppinen yritysten välinen näkemysten vaihto hintoja koskevista 'ennusteista' olisi saattanut myös ilman teräspalkkikomiteassa tässä tapauksessa tehtyjen kaltaisia sopimuksia helpottaa sitä, että asianomaiset yritykset omaksuvat yhdenmukaisen markkinakäyttäytymisen. Vaikka oletettaisiin, että yritykset olisivat pitäytyneet yleisluonteiseen ja mihinkään velvoittamattomaan näkemysten vaihtoon hintoja koskevista odotuksistaan pelkästään komission kanssa pidettävien konsultaatiotapaamisten valmistelemiseksi ja että yritykset olisivat ilmaisseet komissiolle valmistelukokoustensa täsmällisen luonteen, siinäkään tapauksessa ei siten ole poissuljettua, että tällainen PO III:n hyväksymä yritysten välinen yhteydenpito olisi saattanut vahvistaa markkinakäyttäytymisen jonkinasteista samansuuntaisuutta varsinkin hinnankorotuksissa, jotka ovat ainakin osaksi johtuneet vuoden 1989 suotuisasta taloudellisesta suhdanteesta.

692 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo sen vuoksi, että komissio on riidanalaisen päätöksen 303 perustelukappaleessa yliarvioinut asiassa

todettujen, hintojen vahvistamisesta tehtyjen sopimusten taloudelliset vaikutukset verrattuna tavanomaiseen kilpailuun, joka olisi vallinnut ilman tällaisia rikkomisia, ottaen huomioon suotuisa taloudellinen suhdanne ja yrityksille jätetty toimintavapaus käydä hintaennusteita koskevia yleiskeskusteluja yritysten ja PO III:n välillä tämän säännöllisesti järjestämissä kokouksissa.

693 Nämä seikat huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo täyden harkintavaltansa nojalla, että kantajalle erilaisista hintojen vahvistamista koskevista sopimuksista ja yhdenmukaistetuista menettelytavoista määrättyä sakkoa on alennettava 15 prosentilla. Samaa alennusta ei sen sijaan ole tehtävä markkinoiden jakamisesta tehtyjen sopimusten eikä tilauksia ja toimituksia koskevien tietojen vaihtamisen osalta, joita edellä mainitut seikat eivät koske."

88 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklaa virheellisesti, kun se on katsonut, että moitittu tietojenvaihtojärjestelmä sellaisenaan merkitsee tässä artiklassa tarkoitettua kilpailua rajoittavaa menettelytapaa. Valittajan mukaan komissio on itsekin todennut, ettei kyse ole erillisestä rikkomisesta, kuten valituksenalaisen tuomion 373 kohdasta ilmenee. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 691 ja 692 kohdassa todennut, että komissio oli yliarvioinut hintoja koskevan tietojenvaihtojärjestelmän vaikutukset hintojen vahvistamiseen, sen olisi valittajan mielestä pitänyt kumota 2 580 000 ecun suuruinen sakko, joka oli määrätty tilauksia ja toimituksia koskevaan tietojenvaihtojärjestelmään osallistumisesta, tai ainakin alentaa sitä huomattavasti. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole toiminut näin, se on valittajan mielestä rikkonut myös kaksinkertaisen seuraamuksen määräämiskieltoa (non bis in idem).

89 Komissio väittää, että valitusperuste on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee valituksenalaisen tuomion 373 kohdassa yhteenvedonomaisesti esitettyjä komission toteamuksia. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli valittajan nostaman kanteen käsittelyn yhteydessä valvottava riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta, eivätkä komission oikeudenkäyntimenettelyssä esittämät toteamukset sitoneet sitä.

90 Komission mukaan valitusperuste on lisäksi perusteeton siltä osin kuin se koskee tietojenvaihtojärjestelmän vaikutuksia. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valituksenalaisen tuomion 691 ja 692 kohdassa viittaa tuoreiden, jaoteltujen ja yrityskohtaisten tilauksia ja toimituksia koskevien numerotietojen vaihtamiseen, josta seuraamuksena on määrätty riitautettu sakko, vaan yleisluonteiseen ja sitomattomaan näkemysten vaihtoon, joka koski yritysten hintaodotuksia ja jota pääosasto III oli pitänyt sallittuna. Se, että hintojen vahvistamista koskevien sopimusten taloudelliset vaikutukset olisivat olleet vähäisempiä, jos yritykset olisivat harjoittaneet pelkästään tällaista näkemysten vaihtoa, ei komission mukaan millään tavalla liity sen sakon vahvistamiseen ja laskemiseen, joka on määrätty valittajan osallistumisesta luottamuksellisten tietojen vaihtamiseen teräspalkkikomiteassa ja Walzstahl-Vereinigungissa.

91 Komissio toteaa lisäksi, että kaksinkertaisen seuraamuksen määräämiskieltoa koskeva valitusperuste on uusi peruste ja se on näin ollen jätettävä tutkimatta. Toissijaisesti se katsoo, että tämä valitusperuste on perusteeton siksi, että koska tietojenvaihtojärjestelmään osallistuminen oli erillinen rikkominen, siitä voitiin komission mukaan määrätä erillinen sakko.

92 Valittaja toteaa vastauskirjelmässään, että kaksinkertaisen seuraamuksen määräämiskieltoa koskeva valitusperuste voidaan esittää vasta muutoksenhaun yhteydessä. Komissio palasi kantaansa, jonka mukaan tietojenvaihto muodosti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan erillisen rikkomisen, yksinomaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämän kirjallisen kysymyksen seurauksena.

93 Valittaja katsoo myös, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui siitä, muodostiko tietojenvaihto erillisen rikkomisen, vaikkei sitä ollut pyydetty tutkimaan tämän seikan laillisuutta, se lausui ultra petita ja rikkoi näin ollen menettelysääntöjä.

94 Sen osalta, että tilauksia ja toimituksia koskevien tietojen vaihtamisen seuraukset otetaan huomioon seuraamuksen arvioimiseksi, valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 691 kohdassa, ettei ollut poissuljettua, että jopa hintatietojen laillinen vaihtaminen olisi voinut aiheuttaa vastaavaa hintojen nousua. Näin ollen valittajan mukaan hintojen vahvistamista koskevien sopimusten seurausten lisäksi myös tietojenvaihdon seurauksia on liioiteltu. Tämän vuoksi myös tietojenvaihdosta määrättyä sakkoa olisi pitänyt alentaa.

95 Komissio väittää vastauskirjelmässään, että koska valittaja on riitauttanut riidanalaisen päätöksen kokonaisuudessaan, myös kysymys tietojenvaihdosta oli saatettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tutkittavaksi, eikä viimeksi mainittu lausunut ultra petita ottaessaan kantaa tähän kysymykseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

96 Aluksi on tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausunut ultra petita, kun se on arvioinut sitä, käsiteltiinkö tietojenvaihtoa riidanalaisessa päätöksessä erillisenä rikkomisena, tämän jälkeen on tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen pitäessään tietojenvaihtoa erillisenä rikkomisena, ja lopuksi on tutkittava, onko se oikeutetusti jättänyt ottamatta huomioon kyseisen tietojenvaihdon vaikutukset seuraamuksen arviointiin.

97 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti valituksenalaisen tuomion 363 kohdassa, valittaja katsoi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ettei se ollut rikkonut EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklaa, kun se oli osallistunut teräspalkkikomiteassa toteutettuihin tietojenvaihtojärjestelmiin.

98 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi sitä, käsiteltiinkö tietojenvaihtoa riidanalaisessa päätöksessä erillisenä rikkomisena, tutkiessaan näiden tietojenvaihtojärjestelmien kilpailunvastaisuutta eikä näin ollen lausunut ultra petita.

99 Tämän arvioinnin perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi todeta, oliko komission valittajalle määräämä sakko asianmukainen, kun huomioon otetaan ne eri rikkomiset, joista sitä moititaan. Tästä seuraa, että katsoessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut kaksinkertaisen seuraamuksen määräämiskieltoa tietojenvaihtojärjestelmiin osallistumisen osalta, valittaja ainoastaan arvostelee valituksenalaista tuomiota eikä laajenna pääasian kohdetta muutoksenhaun yhteydessä. Valitusperusteen tämä osa otetaan näin ollen tutkittavaksi.

100 Arvioidessaan sitä, oliko sen tietojenvaihtojärjestelmän, johon valittaja oli osallistunut, seurauksena kilpailun rajoittuminen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki useita seikkoja. Se totesi valituksenalaisessa tuomiossa, että välitetyt tiedot olivat yksityiskohtaisia (383 kohta), ne olivat ajantasaisia ja niitä välitettiin tiheästi (384 kohta), ne välitettiin ainoastaan tietyille tuottajille, ei kuluttajille eikä muille kilpailijoille (387 kohta), kyseessä olevat tuotteet olivat homogeenisiä (388 kohta), markkinoiden rakenne oli oligopolistinen (389 kohta) ja näiden tietojen pohjalta keskusteltiin ja esitettiin arvostelua (391 kohta).

101 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tämän perusteella valituksenalaisen tuomion 392 kohdassa, että riidanalaisten järjestelmien välityksellä saadut tiedot olivat omiaan vaikuttamaan tuntuvasti yritysten käyttäytymiseen.

102 Tältä osin on todettava, että valituksenalaisen tuomion 383—391 kohdassa esitetyt toteamukset ja 392 kohdassa esitetty päätelmä ovat tosiseikkojen arviointia, jonka laillisuutta yhteisöjen tuomioistuin ei voi valvoa muutoksenhaun yhteydessä.

103 Kun otetaan huomioon nämä tosiseikkojen arvioinnit, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 396 ja 397 kohdassa, että riidanalaisilla tietojenvaihtojärjestelmillä pyritään estämään, rajoittamaan tai vääristämään EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tavanomaista kilpailua, sillä näiden järjestelmien avulla niihin osallistuvat tuottajat voivat korvata kilpailun normaalit riskit keskinäisellä käytännön yhteistyöllä.

104 Koska tämän rikkomisen erillisyys on tunnustettu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on aivan oikein ja rikkomatta kaksinkertaisen seuraamuksen määräämiskieltoa todennut, että se voitiin ottaa huomioon sakkoa määrättäessä.

105 Valittaja arvostelee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut tietojenvaihdon osalta huomioon sitä seikkaa, että rikkomisen taloudelliset vaikutukset ovat samat kuin komission tarkoittaman ja hyväksymän toiminnan vaikutukset, vaikka se oli valittajan mukaan ottanut tämän seikan huomioon hintojen vahvistamista koskevien sopimusten osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 691 kohdassa, että hintojen vahvistamista koskevan sopimuksen vaikutusten arvioimiseksi voi olla taloudellisesti perusteltua ottaa huomioon PO III:n hyväksyttävänä pitämä yritysten välinen näkemysten vaihto hintoja koskevista ennusteista, koska tällainen näkemysten vaihto voi aiheuttaa yhdenmukaisen markkinakäyttäytymisen, jonka taloudelliset vaikutukset ovat samat kuin tällaisen sopimuksen vaikutukset mutta joka ei ole EHTY:n perustamissopimuksen vastainen kilpailunvastainen menettelytapa.

106 On kuitenkin todettava, ettei valittaja ole osoittanut, että oli olemassa tietojenvaihtojärjestelmä, jota komissio piti laillisena, tai että tällainen järjestelmä olisi voinut saada aikaan yhdenmukaisen markkinakäyttäytymisen, jonka taloudelliset vaikutukset olisivat samat kuin moitittujen tietojenvaihtojärjestelmien vaikutukset.

107 Kuten valituksenalaisen tuomion 603 kohdasta ilmenee, ainoa komission tuntema tilauksiin ja toimituksiin liittyvä tietojenvaihtojärjestelmä koski päinvastoin pikatilastoja, jotka "olivat yrityskohtaisesti koottuja — — tuotteittain ja maa-

kohtaisten kohdemarkkinoiden suhteen jaoteltuja, joten yksikään yritys ei voinut laskea kilpailijoidensa markkinaosuuksia".

108 Se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 397 kohdassa, että riidanalaiset tietojenvaihtojärjestelmät eivät kuuluneet komission hyväksyttävinä pitämiin tietojenvaihtojärjestelmiin, johtuu siitä, että niiden taloudelliset vaikutukset ovat erilaiset kuin pikatilastojen kaltaisten tietojen vaikutukset, sillä "riidanalaiset järjestelmät ovat vaikuttaneet huomattavasti niihin osallistuneiden yritysten päätöksenteon itsenäisyyteen" (valituksenalaisen tuomion 390 kohta), mikä sulkee väistämättä pois sen mahdollisuuden, että yksittäiset itsenäiset päätökset olisivat samanlaisia.

109 Tästä seuraa, että seitsemäs kanneperuste on perusteeton.

110 Edellä esitetyn perusteella valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

111 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 118 artiklan nojalla, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska valittaja on hävinnyt asian kaikkien valitusperusteiden osalta ja koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, valittaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitus hylätään.**

2) **Salzgitter AG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Wathelet Edward La Pergola

Jann von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä lokakuuta 2003.

R. Grass M. Wathelet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja